

Логвиненко В. М.,

к. філос. н., доцент

Львівський державний університет

безпеки життєдіяльності

ОПТИМІЗМ ЯК ОСОБИСТІСНА РИСА СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА

Соціальна робота, як професійна діяльність, передбачає володіння не лише високим рівнем фахової підготовки, відповідних знань і досвіду, а й цілим комплексом особистісних характеристик, відповідним світоглядом. Науковці виділяють цілий комплекс важливих індивідуальних якостей, які є необхідними для ефективної діяльності соціального працівника. Зокрема, акцентують на таких рисах як: гуманістична спрямованість, почуття справедливості, особиста і соціальна відповідальність, емпатійність, власна гідність, повага до інших, терпимість, ввічливість, порядність, готовність зрозуміти клієнта і прийти йому на допомогу, уважність, старанність, щирість, комунікабельність, соціальна адаптованість та ін. [2, с. 132-134]. Цей перелік доречно доповнити ще однією характеристикою: оптимізмом, який значною мірою визначатиме реалізацію зазначених якостей. Загалом, оптимізм визначають як «життєрадісне світобачення, що спирається на віру в щасливе майбутнє, в успіх» [8, с. 501]. Оптимізм характеризує світогляд людини, яка позитивно трактує навколишній світ та буття людини в ньому. Звісно, це не означає погляд на світ крізь «рожеві окуляри» чи легковажне ставлення до всього, що відбувається довкола - швидше наперекір складним обставинам та труднощам, вірячи, що вони мають тимчасовий характер, така особа прагне віднайти вихід з критичної ситуації і має потужний потенціал в досягненні поставленої мети. Власне оптимізм орієнтує людину на ствердження повноти буття, підвищення якості та рівня життєдіяльності, допомагає скоригувати наслідки негативного досвіду, який може «зламати» особистість, допомагає побачити соціальну перспективу. В

цьому контексті важливим є вольовий аспект оптимізму. За допомогою сили волі, на думку ряду вчених, людина наповнюється мужністю і терпінням в досягненні чогось кращого, трактує свою мету як досягну і докладає для цього максимум зусиль, навіть тоді коли прогрес є практично невідчутним [5; 7]. Лише на засадах оптимістичного світогляду людина може самоорганізуватись, прагнучи досягнути поставленої мети, покращити своє соціальне буття.

Соціальний працівник, надаючи допомогу клієнтам, часто стикається з негативним сприйняттям світу, пригніченим станом, нереалізованими планами, зруйнованими очікуваннями, відсутністю життєвої стратегії загалом. Перебуваючи в такому песимістичному оточенні, він має усвідомлювати, що негативні речі й події мають тимчасовий характер; наскільки б драматичною не була ситуація, світ – усе ж прекрасний, а у житті є місце хорошими подіями. Лише за такого підходу професійні дії соціального працівника принесуть покращення в життєдіяльності клієнта і той зможе ефективно функціонувати самостійно.

Соціальному працівнику часто доводиться працювати в складних умовах. Нерідко, клієнтами соціальних служб є особи, які мають цілий комплекс невирішених проблем та незадоволені якістю свого життя. Крім цього, такі клієнти мають низький потенціал подолання життєвих труднощів. В такій ситуації просте надання якоїсь із форм соціальної допомоги може бути малоефективне. Соціальному працівнику потрібно допомогти клієнту здолати негативні установки щодо власної нездатності змінити ситуацію, адже йому слід навчитися ефективно функціонувати в майбутньому без сторонньої допомоги. Соціальному працівнику потрібно підбадьорювати клієнта, вселяти віру, що його життєві цілі є досяжними, налаштовувати на позитивний перебіг подальшого життя. Очевидно, що без оптимістичного світогляду соціальному працівнику це буде зробити складно. Разом з тим, існує група клієнтів, проблеми яких в повному обсязі не можуть бути вирішені, наприклад, невиліковно хвора людина чи особа з інвалідністю хочуть бути здоровими, але це не залежить від їхньої волі та докладених до цього зусиль. В підтримці таких клієнтів оптимізм соціального працівника має проявлятися не як запевнення

того, що все пройде і стане добре оскільки такий підхід швидше сформує установку, що ситуація безнадійна, це ще більше ускладнить пригнічений стан підопічного і він очікуватиме ще гіршого. Соціальний працівник має змінити песимістичну картину світу клієнта, вселити переконання, що життя може бути повноцінним, цікавим, наповненим приємними подіями незважаючи на існуючі негативні сторони.

Підсумовуючи, варто зазначити, що лише на засадах оптимізму можна ефективно вивести клієнта з критичного стану, підсилити його активність, пробудити інтерес до життя. Саме тому оптимізм є невід'ємною особистісною рисою соціального працівника.

Література

1. Бойко Ж. В. Этические основы социальной работы : учеб. пособие / Ж. В. Бойко. – Хабаровск : Изд-во ДВГУПС, 2012. – 94 с.
2. Вступ до соціальної роботи: Навчальний посібник / за ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича – К.: Академвидав, 2005. – 304с.
3. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України // [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://uazakon.com/document>. – Назва з екрана.
4. Зелигман М. Как научиться оптимизму. Советы на каждый день / М. Зелигман. – М.: Вече, 1997. – 432 с.
5. Лепський М. А. Взаємозв'язок оптимізму та песимізму: проблема соціальної перспективи: Автореф. дис... д-ра філософ. наук: 09.00.03 / М. А. Лепський ; Ін-т вищ. освіти АПН України. – К., 2006. – 37 с.
6. Медведева Г. П. Профессионально-этические основы социальной работы : курс лекций : учеб. пособие / Г. П. Медведева ; МГСУ, Акад. соц. работы. – М. : Изд-во МГСУ, 2001. – 299 с.
7. Муздыбаев К. Оптимизм и пессимизм личности (опыт социолого-психологического исследования) / К. Муздыбаев // Социологические исследования. – 2003. – № 12. – С. 87-96.
8. Сучасний словник іншомовних слів / уклад.: О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. – К. : Довіра, 2006. – 789 с.